

Hyvinvointipalvelut

Vastuhenkilö: hyvinvoinnin palvelualuejohtaja

Sivistystoimi

Toiminnan kuvaus ja katsaus toimintavuoteen 2024

Hyvinvoinnin palvelualue tuottaa pääosin lakisääteisiä palveluita, mutta lisäksi myös muuta kunnan olennaista toimintaa ja ennalta ehkäisevää kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Hyvinvoinnin palvelualue koostuu koulutoimesta (sis. esi- ja perusopetus, lukio), varhaiskasvatuspalveluista sekä kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluista (sis. kirjasto, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuritoimet, etsivä nuorisotyö, vapaa sivistystyö ja hyte-työ). Hyvinvointipalveluihin kuuluu myös joukkoliikenne. Vastuualuejohtajina palvelualueella toimivat rehtori ja apulaisrehtori, päiväkodinjohtaja ja kulttuuri- ja vapaa-aikapääällikkö.

Vuoden 2024 aikana sivistysjohdon hallintoa järjesteltiin osittain uudelleen rehtori-hyvinvoinnin palvelualuejohtajalle myönnetyn virkavapauden (1.8.-2024-31.7.2026) vuoksi. Virka-apulaisrehtori nimettiin rehtori-hyvinvoinnin palvelualuejohtajan viransijaiseksi. Virka-apulaisrehtorin tehtävä järjesteltiin puolestaan sisäisin järjestelyin siten, että tehtävää hoitaa viransijaisuuden ajan opettajaviranhaltija.

Sivistystoimen toiminnassa ei tapahtunut vuonna 2024 merkittäviä muutoksia. Koulutoimen toimintaan vaikuttivat edelleen hyvinvointialueuudistuksen jälkeen vähentyneet opiskeluhuollon palvelut. Lukion toiminnassa merkittävin uudistus, oli uuden lääketieteellis-luonnontieteellisen painotuslinjan käynnistyminen. Kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluissa merkittävin toiminnallinen muutos oli kirjaston siirtyminen uuteen Quria -kirjastojärjestelmään.

Sivistystoimen menot (2 594 405 €) olivat vuonna 2024 lähes talousarvion (2 495 950€) mukaiset. Tuloja kertyi 99 480,55 € budjetoitua enemmän. Tulojen ylitys koostuu mm. budjetoitua suuremmista kotikuntakorvauksista sekä valtiolta saaduista tuista ja avustuksista.

Sivistystoimi pysyi vuoden 2024 hyvin budjetissaan, sillä se alitti talousarvion -98 454,16 eurolla.

Koulutoimi

Vastuhenkilö: rehtori

Koulukeskuksen henkilöstömäärässä ei tapahtunut merkittäviä muutoksia vuonna 2024. Kuntaan palkattiin yksi vakituinen koulunkäynnin ohjaaja. Lisäksi palkattiin yksi määräaikainen resurssiopettajan lukuvuoden 2024–2025 ajaksi valtion koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen myöntämän hankerahoituksen avulla.

Koulutoimen toiminta säilyi vuoden 2024 aikana pääosin edellisen toimintavuoden kaltaisena. Esi- ja perusopetuksen oppilasmäärä laski 137 oppilaasta 115 oppilaaseen. Perusopetuksen luokkien määrä pysyi samana. Elokuussa 2024 perusopetuksessa käynnistyi kaksi hanketta. *Osaava tulevaisuus – opetushenkilöstön osaamisen kehittyminen nousuun Pohjois-Savossa*-hankkeen tarkoituksena on vahvistaa opetushenkilön osaamista ja sitä kautta kehittää Rautavaaran yhtenäiskoulun toimintaa. Toisena hankkeena käynnistyi Aluehallintoviraston tukema Harrastamisen Suomen Mallin mukainen Let's harrastetaan vol 3! -hanke, jonka avulla kehitetään paikallista harrastustoimintaa.

Vuonna 2024 lukion opiskelijamäärä kasvoi. Lukuvuoden 2024–2025 alussa opiskelijoita oli yhteensä 30, joista ensimmäisellä vuosikurssilla aloitti lukion kokoon nähden merkittävä määrä uusia opiskelijoita, yhteensä 18 opiskelijaa. Yhteistyötä Finest Futuren kanssa jatkettiin ja toiminnan myötä lukiossa aloitti ennätysmäärä myös kansainvälisiä opiskelijoita, yhteensä 10 opiskelijaa. Hyvinvointilautakunta perusti vuonna 2023 lukioon lääketieteellis-luonnontieteellisen painotuslinjan, jolle oli mahdollista hakea ensimmäisen kerran kevään 2024 yhteishaussa. Lääketieteellis-luonnontieteellinen painotuslinja käynnistyi suunnitellusti lukuvuoden 2024–2025 alussa. Painotuslinjalla aloitti 9 opiskelijaa. Lukiossa käynnistyi elokuussa alussa *Yhdessä tukien – kohti uutta oppimisen tukea* -hanke. Oppimisen tuen kehittämiseen lukiokoulutuksessa kohdennettu hanke kestää vuoden 2025 loppuun asti ja sitä toteutetaan yhteistyössä lisälmen Lyseon kanssa.

Koulutoimi (ml. joukkoliikenne) alitti talousarvion -71 991,38€ eurolla.

Varhaiskasvatus

Vastuuhenkilö: päiväkodin johtaja

Varhaiskasvatuksen henkilöstössä tapahtui joitakin muutoksia 1.8. 2024 alkaen. Kuntaan perustettiin uusi varhaiskasvatuksen opettajan vakinainen toimi. Elokuun alussa myös päiväkodin johtaja vaihtui ja kotona työskentelevien perhepäivähoitajien määrä väheni kahdesta yhteen. Lisäksi vuoden 2024 aikana palkattiin uusi määräaikainen lastenhoitaja ajalle 1.11.2024-31.7.2025 valtion myöntämällä avustuksella, jonka tarkoituksena on edistää lasten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa.

Päiväkodissa työskenteli vuoden 2024 lopussa päiväkodin johtajan lisäksi varhaiskasvatuksen opettaja sekä viisi lastenhoitajaa, joista kaksi työskenteli 50 %:lla työajalla. Lisäksi varhaiskasvatukseen hankittiin varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelua keskimäärin 1 pv/viikossa ostopalveluna, koska oman varhaiskasvatuksen opettajan rekrytoinnissa ei yrityksestä huolimatta onnistuttu.

Vuonna 2024 varhaiskasvatuksen lapsimäärä hieman väheni. Päiväkodissa lapsia oli vuoden aikana keskimäärin 17. Kotona työskenteleviä perhepäivähoitajia työskenteli kunnassa vuonna 2024 yksi. Hoitolapsia hänellä oli vuoden aikana keskimäärin 4.

Varhaiskasvatus alitti talousarvion -54 893,74 eurolla.

Kulttuuri- ja vapaa-aika

Vastuuhenkilö: kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikkö

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen henkilöstössä tapahtui joitakin muutoksia. Rautavaaran kunnalla on yksi nuorisotyöntekijä, jolle kuuluu tavallinen nuorisotyö sekä etsivä nuorisotyö. 1.1.2024 alkaen erityisnuorisotyöntekijän toimi vakinaistettiin. Erityisnuorisotyöntekijän työajasta 50 % on osoitettu nuoriso-ohjaukseen ja 50 % etsivään nuorisotyöhön. Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen alle perustettiin alkuvuodesta 2024 hyvinvointi- ja kotoutumiskoordinaattorin vakituinen työsuhte. Hyvinvointi- ja kotoutumiskoordinaattorille siirrettiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä työtehtäviä, jotka olivat aiemmin kuuluneet kulttuuri- ja vapaa-aikapäällikölle.

Vuosi 2024 oli kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen osalta aktiivinen. Toimintaan vaikutti olennaisesti Rautavaaran 150-juhlavuosi. Juhlavuodelle oli käytössä erillinen kustannuspaikka, jonka avulla pystyttiin järjestämään erinäisiä juhlavuositapahtumia.

Rautavaarapäivät 28.–30.6.2024 oli vuoden suurin kunnan järjestämä tapahtuma. Rautavaarapäivistä saatu palaute oli erinomaista: kiitosta tuli aiempaa monipuolisemmasta ohjelmasta, joka tarjosi kaikille jotakin. Kesän 2024 aikana järjestetty taiteilijavaihto Taiwanin Hualienin maakunnan ja Rautavaaran välillä herätti kansainvälistä kiinnostusta. 150-juhlavuoden eräs merkittävimmistä tapahtumista oli Antti Heikkisen Rautavaara-romaanin julkaisutilaisuus Rautavaaran 150-vuotispäivänä.

Rautavaaran yhdistyskenttä on aktiivinen. Yhdistykset järjestävät tapahtumia, kerhoja ja liikuntatoimintaa. Liikuntatoimintaa kunnan alueella järjestää muutama aktiivinen yhdistys. Ohjauspalkkioita saivat Ala-Luostan Maamiesseura (17 ohjauskertaa), Rautavaaran Raiku (268 ohjauskertaa), Rautavaaran nuorisosirkus (31 ohjauskertaa), Koillis-Savon Sulka (120 ohjauskertaa) ja Rautavaaran Invalidit (21 ohjauskertaa). Yhteensä ohjauskertoja oli 457 (vuonna 2023 ohjauskertoja oli 423).

Rautavaaran kunnankirjastossa tapahtui vuoden 2024 aikana merkittäviä uudistuksia. Vuonna 2024 Rautavaaran kirjasto vaihtoi kirjastojärjestelmää, liittyi e-Kirjastoon sekä liittyi Cineast-elokuvapalveluun. Kirjastossa suoritettiin verkon yliheitto. Järjestelmäuudistukset toivat odotettua enemmän ylimääräisiä ICT- ja henkilöstökustannuksia.

Kirjaston kävijämäärät kasvoivat aiemmista vuosista. Kirjastossa oli yhteensä 27 269 kävijää (19 625 kävijää vuonna 2023, 14 273 vuonna 2022). Myös lainauksien määrä kasvoi hieman. Vuonna 2024 kokonaislainauksien määrä oli 15 818 lainaa (15 036 lainaa vuonna 2023). Lainausmäärissä on kuitenkin pientä epävarmuutta, sillä siirtyminen uuteen Curia-kirjastojärjestelmään vaikeutti lainaustilastojen koostamista. Kirjastossa järjestettiin 10 näyttelyä.

Kirjaston isoin yksittäinen investointi oli lasisen vitriinin hankkiminen. Syksyllä 2024 kirjastosta tuli ainoa paikka, jossa myydään Rautavaara-tuotteita.

Rautavaaran kunnan yhteistyö Kuopion kansalaisopiston kanssa jatkui ennallaan. Kurseja suunniteltiin 50 (51 vuonna 2023), joista 37 toteutui (41 vuonna 2023). Kurseille osallistui yhteensä 386 opiskelijaa (335 opiskelijaa vuonna 2023). Yksittäinen ihminen on voinut osallistua useammalle kurssille vuoden aikana. Toteutuneiden tuntien määrä on pysynyt ennallaan. Kasvun varaa on kuitenkin edelleen, sillä Rautavaara on valmistautunut vuosittain tilaamaan Kuopion kansalaisopistolta 1 100 opetustuntia (toteutuneiden määrä 868).

Toteutuneet vos-tunnit

Vuosi	Rautavaara
2024	868
2023	944
2022	934
2021	884
2020	717
2019	924

Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi ylitti budjetin 28 430,96€ eurolla. Ylityksen selittää esimerkiksi lisääntyneet henkilöstö- ja ICT-kustannukset, jotka aiheutuivat kirjaston järjestelmämuutoksesta.

Hyvinvointipalveluiden valtuustotason tavoitteiden toteutuminen 2024

Tavoite	Toimenpiteet	Mittari tai indikaattori	Toteuma
Luontomatkailun kehittäminen			
Tavoite 1: Lisätään lukion ja luontomatkailuyritysten yhteistyötä.	Toimenpide 1: Vuoden 2024 aikana kartoitetaan lukion ja luontomatkailuun painottuvien yritysten kanssa yhteistyömahdollisuuksia. Toimenpide 2: Vuoden 2025 aikana otetaan käyttöön lukion opintojakso, jossa opiskelijat tekevät monialaisen projektityön, joka tukee luontomatkailuyrityksen toimintaa.	Mittari 1: Lukio on löytänyt vähintään yhden yrityskumppanin opintojakson toteuttamiselle. Mittari 2: Opintojakso on lisätty osaksi lukion opetussuunnitelmaa ja otettu lukiossa käyttöön.	Toteutus on kesken. Luontomatkailuyrityksiä on kartoitettu ja yhteistyötä on tehty pääasiassa Metsäkartanon kanssa. Lukion opetussuunnitelman työstäminen on aloitettu ja valmistuu 6/2025 mennessä.
Vanhojen ja uusien yritysten toimintaedellytyksien kehittäminen			
Tavoite 1: Lisätään tietoisuutta paikallisten yritysten palveluista nuorten keskuudessa.	Toimenpide 1: Järjestetään yritysten ja kunnan suunnitteluilta, jossa kartoitetaan mahdollisuuksia opiskelijaedun käyttöön eri yrityksissä.	Mittari 1: 1–2 yrityksessä on otettu käyttöön opiskelijaetu rautavaaralaisille nuorille.	Toteutus on kesken. Kunnan omaa opiskelijakorttia ei ole vielä otettu käyttöön. Tästä mahdollisuudesta on tiedotettu syksyllä 2024 ja kiinnostusta on tarkoitus selvittää laajemmin uudelleen keväällä 2025. Yksi yritys on ottanut omasta aloitteestaan käyttöön opiskelijaedun, jonka markkinoinnissa on tehty yhteistyötä.
Tavoite 2: 4H-toiminnan uudelleen käynnistäminen	Toimenpide 2: Selvitetään vuonna 2024 4H:n toimintaedellytykset Rautavaaralla. Toimenpide 3: 4H-toiminta käynnistetään vuonna 2025.	Mittari 2: 4H-toiminta on käynnistetty viimeistään vuonna 2025/ toimintaa ei ole käynnistetty	Kyllä, on toteutunut. 4H:n toimintaedellytyksiä Rautavaaralla on selvitetty. Selvityksen perusteella nuorille kohdennetut yrittäjyys- ja työelämäkoulutukset vastaavat parhaiten Rautavaaran kunnan tarpeita. Koulutukset on päätetty hankkia ja ostopalveluna Siilinjärven 4H-yhdistykseltä. Suunniteltu toteutus on kevään 2025 aikana.
Hyvinvointia ja viihtymistä tukevan asuinympäristön kehittäminen ja markkinointi			

Tavoite 1: Lisätään huoltajien tietoisuutta lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvistä asioista	Toimenpide 2: Koulu ja varhaiskasvatus järjestää hyvinvointimessut yhteistyössä yhdistysten ja yritysten kanssa.	Mittari 1: Hyvinvointimessut järjestetty/ ei järjestetty	Kyllä, on toteutunut. Hyvinvointi- ja vapaa-aikamessut on järjestetty koulun sekä kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen yhteistyönä elokuussa 2024. Tapahtuman järjestämiseen osallistui paikallisia yhdistyksiä, yrityksiä ja muita yhteistyökumppaneita.
Tavoite 2: Liikunnallisen elämäntavan vahvistaminen kuntalaisten keskuudessa	Toimenpide 2: Kolmen liikunnallisen tempauksen/ teemapäivän järjestäminen vuoden 2024 aikana	Mittari 2: Kolme tempausta järjestetty/ ei järjestetty	Kyllä, on toteutunut. Vuoden 2024 järjestettiin useita liikunnallisia tempauksia ja teemapäiviä, kuten Liikkuva lokakuu -teemakuukausi.
Tavoite 3: Asuinympäristön kehittäminen vapaa-aikakyselyn perusteella ja uuden kyselyn toteuttaminen	Toimenpide 3: 1) Vuoden 2023 kyselyn tuloksista valitaan 1-2 kehittämiskohdetta, joita kunnassa viedään eteenpäin ja 2.) Vuonna 2025 toteutetaan seuraava vapaa-aikakysely	Mittari 3: Asuinympäristöä kehitetty konkreettisesti kuntalaiskyselyn perusteella ja uusi kysely on toteutettu.	Kyllä, on toteutunut. Kehityskohde on valittu 2024. Kyselyssä toivottiin Saarelan uimarannan kehittämistä, tämä on toteutunut. Myös kyselyssä toivottua kuntoportaiden valmistumista on edistetty ja tavoitteena toteuttaa myös nämä lähitulevaisuudessa. Uusi kysely toteutetaan vuoden 2025 aikana.
Yhdistystoiminnan hyödyntäminen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä			
Tavoite 1: Yhdistykset saavat aikaisempaa suuremman ohjauspalkkion liikunnallisen tai nuorten toiminnan järjestämiseen	Toimenpide 1: Ohjauspalkkioihin suunnattua rahaa lisätään niin, että aiemman 2600 € sijaan jaettavana on 3000 €	Mittari 1: Ohjauspalkkioihin on budjetoitu aikaisempaa enemmän rahaa / lisäbudjetointia ei ole tehty	Kyllä, on toteutunut. Ohjauspalkkioita jaettiin 3000 euroa vuonna 2024.
Tavoite 2: Yhdistykset pyydetään mukaan koulun ja varhaiskasvatuksen toimintaan.	Toimenpide 2: Koulu ja varhaiskasvatus ovat aktiivisia yhdistysten suuntaan ja ehdottavat yhteistyön muotoja.	Mittari 2: Yhdistykset ovat tehneet yhteistyötä koulun ja varhaiskasvatuksen kanssa vähintään kahden tapahtuman verran.	Kyllä, on toteutunut. Yhteistyötä on tehty mm. messujen ja monialaisen oppimiskokonaisuuden yhteydessä.
Kunta on hyvä paikka tehdä töitä			
Tavoite 1: Tuodaan työkykyä ja hyvinvointia tukevia elementtejä työntekijöiden työpäiviin	Toimenpide 1: Kartoitetaan palvelualueen työntekijöiden toiveita työkyvyn tukemiseen kehityskeskusteluissa, tiimipalaverissa ja kyselyin Toimenpide 2: Otetaan toimenpiteitä kokeiluun	Mittari 1: Erilaisia työpäivän aikana tapahtuvia työntekijöiden työhyvinvointia tukevia keinoja on kokeiltu ja otettu käyttöön vähintään kaksi.	Kyllä, on toteutunut. Työntekijöiden toiveita on kartoitettu. Vuonna 2024 on järjestetty esimerkiksi työkykyä ja hyvinvointia ylläpitäviä tapahtumia. Koulukeskuksella on käynnistetty lataamotoiminta YS-ajalla. Kunnanvirastolla on

	työntekijöiden toiveiden mukaisesti		otettu käyttöön tilavampi kahvihuone ja yksi toimistotila on muutettu taukoliikuntakäyttöön.
Tavoite 2: Varhaisen puuttumisen malli otetaan käyttöön kaikilla palvelualueilla	Toimenpide 2: Pihlajalinnan ohjelman mukaiset varhaisen tuen keskustelut otetaan käyttöön	Toimintamalli on otettu käyttöön / ei ole otettu käyttöön.	Kyllä, on toteutunut. Toimintamalli on otettu käyttöön.
Kuntatalous, joka kestää myös ekologisen ja sosiaalisen tarkastelun			
Tavoite 1: Lisätään kuntapäätäjien ja eri osastojen välistä yhteistyötä.	Toimenpide 1: Koulu ja varhaiskasvatus järjestävät lasten kyselytunteja kunnanpäättäjille. Toimenpide 2: Järjestetään valtuutettujen TET-päivä, jolloin valtuutetut tutustuvat eri osastoihin.	Mittari 1: Kyselytunnit (vähintään 3 kappaletta) ja TET-päivä on toteutettu.	Ei ole toteutunut. Kuntapäätäjät kutsutaan vierailulle tutustumaan koulukeskukseen kevään 2025 aikana. Kyselytunnit ja TET-päivä pyritään toteuttamaan lähitulevaisuudessa.

Hyvinvointipalveluiden toteuma ja tunnusluvut

	TP 2024 (€)	TA 2024 (€)	Muutettu TA 2024 (€)	TP 2023 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2023 (%)
Toimintamenot	3104554	3103528	3103528	3069886	1026	0 %	1 %
Toimintatulot	608604	509123	509123	708863	99481	20 %	-14 %
Netto	2 495 950	2 594 405	2 594 405	2 361 023	-98 455	-4 %	6 %

	TP 2024 (€)	TA 2024 (€)	Muutettu TA 2024 (€)	TP 2023 (€)	Poikkeama Muut. TA (€)	Poikkeama Muut. TA (%)	Poikkeama TP 2023 (%)
Sisäiset menot	827114	582533	582533	678388	244581	42 %	22 %
Sisäiset tulot							
Netto	827 114	582 533	582 533	678 388	244 581	42 %	22 %
Poistot	12680	11063	11063	15472			

TUNNUSLUVUT NETTO	2022	2023	2024
Perusopetus €/oppilas	8418	10633	11678
Lukio €/oppilas	11701	14556	16069
Hyvinvointi €/asukas	1360	1657	1765